Öppet brev till generaldirektör Sofia Wallström, Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket (TLV)
Kopia: Ekobrottsmyndigheten, Riksrevisionen
Läkemedelsverket, Socialstyrelsen, media

18 mars 2014

En rapport om hur läkemedelsbolag i Sverige stulit 587 miljoner av skattebetalarnas pengar – med stöd av TLV och Läkemedelsverket

Den här rapporten skickas i kopia till Ekobrottsmyndigheten och Riksrevisionen för att göras till del av det utredningsmaterial som förhoppningsvis snart kan leda till ingripanden liknande dem som gjorts mot läkemedelsbolags förödande bedrägliga verksamhet i USA.

Del 1 av rapporten handlar om det drama som just nu utspelar sig, där läkemedelsbolaget Shire börjat dra in miljonbelopp på bedräglig försäljning av amfetaminet Elvanse. Del 2 kommer att ta upp den längre historien – om hur läkemedelsbolaget Janssen på fem år stulit 585 miljoner (!!) av skattebetalarnas pengar via ett underkänt narkotiskt preparat – Concerta.

Men vi börjar i nutid, med den väldokumenterade historien om hur läkemedelsbolaget Shire drar in miljonbelopp på vad som bara kan ses som en illegal försäljning av amfetaminet Elvanse – och en ren stöld av skattebetalarnas pengar.

Den 19 december 2013 bestämde TLV att Elvanse skulle subventioneras för barn, i de fall där drogeffekten av Concerta/Ritalin, Strattera inte varit tillräcklig. Skattebetalarna skulle *inte* finansiera utskrivning av Elvanse för vuxna [1]. Det behövdes dock ingen större fantasi för att förstå att det är vuxna, inte barn, som vill komma åt gratis amfetamin. Den 23 december bekräftade TLV (personligt brev) tolkningen av beslutet: ”Vuxna som får Elvanse som nyinsättning får ingen subvention.”

I mitten av januari kunde man dock i olika nätdiskussioner läsa att det *inte var några problem* för vuxna (som fått diagnosen ADHD i vuxen ålder) att i Sverige hämta ut Elvanse *inom* högkostnadsskyddet, i strid med det beslut som TLV fattat.

Vid förfrågan om saken sade sig TLV (den 23 januari) inte ha några uppgifter att lämna ut om huruvida utskrivningen av amfetaminet Elvanse skedde i överensstämmelse med beslutet eller inte.

I mitten av februari stod det klart att den grupp psykiatriker som skriver ut Elvanse till vuxna i Sverige *struntade fullständigt i TLV:s beslut*. Socialstyrelsens avdelning för statistik och jämförelser kunde då berätta följande om utskrivningen:

> Av de 811 recept för Elvanse som skrevs ut för vuxna enbart under januari 2014 skrevs 785, alltså 96,8 % ut *inom* läkemedelsförmånen, trots TLV:s beslut. Skattebetalarna fick betala 663 498 kronor för att de subventionera förskrivningen till vuxna – i strid med TLV:s beslut.

När TLV nåddes av dessa uppgifter blev svaret att man inte hade möjlighet att dubbelkolla de siffror jag angett. Man skrev också: ”Det finns ingen mekanism som automatiskt leder till att begränsningar i subventionen följs.” Vilket torde betyda att det behövdes ett ingripande från myndigheten för att rätta till saken – den rättade inte till sig ”automatiskt”.

Men eftersom TLV uppenbarligen inte tänkte ta några initiativ för att undersöka uppgifterna (”dubbelkolla de siffror du uppger”) bad jag Socialstyrelsen att maila över uppgifterna direkt till myndigheten. Vilket skedde den 24 februari.

Det var med andra ord så att TLV vid *denna* tidpunkt var helt på det klara med att läkemedelsbolaget Shire och de psykiatriker som skrev ut bolagets amfetamin till vuxna gjorde det i strid med myndighetens beslut om att denna utskrivning *inte* skulle bekostas av skattebetalarna.

TLV gjorde inget för att komma till rätta med förskingringen av skattemedel och läkemedelsbolagets bedrägliga försäljning till vuxna bekostades alltså under januari med 663 498 kronor.

Nu har också Socialstyrelsen kunnat släppa uppgifter om vad som hände under februari månad.

I statistiken (länkad nedan) ser vi att det för februari skrevs ut Elvanse till 768 vuxna personer – subventionerat av skattebetalarna med 1 071 918 kronor. Under två månader har Elvanse subventionerats för vuxna *inom* läkemedelsförmånen med 1 735 416 kronor. Vi ser också att utskrivningen av Elvanse till vuxna till 98,3% (!) gjordes *inom* läkemedelsförmånen [2].

Jag vill med anledning av det här få följande bekräftat av dig Sofia, som generaldirektör för TLV:

1. TLV:s ledning har tagit del av den statistik från Socialstyrelsen som visar att myndighetens beslut av den 19 december 2013 inte alls följs av landets psykiatriker.

2. TLV:s ledning har förstått att förskrivningen av Elvanse till vuxna *inom* läkemedelsförmånen under januari och februari uppgick till 1 735 416 kronor – och att detta utgjorde 98,3 % av den totala förskrivningen till vuxna.

3. TLV:s ledning har *inte* skickat någon handling/något direktiv till landets psykiatriker eller landsting under året (1 januari-18 mars) för att komma till rätta med den bedrägliga subventioneringen.

4. TLV:s ledning har inte skickat någon handling/något direktiv till läkemedelsbolaget Shire under året (1 januari-18 mars) för att komma till rätta med bolagets bedrägliga försäljning av Elvanse till vuxna.

Jag ser fram mot att få en bekräftelse på punkterna 1-4 innan veckan är slut.

Del 2 av denna rapport kommer att handla om det som Shire nu är *på väg* att åstadkomma – hur man (som läkemedelsbolaget Janssen) på fem år kan stjäla 585 miljoner av skattebetalarnas pengar genom bedräglig marknadsföring av ett underkänt narkotiskt preparat – Concerta.

Janne Larsson
skribent
janne.olov.larsson@telia.com

[1] TLV, Elvanse ingår i högkostnadsskyddet med begränsning, 19 december 2013, http://www.tlv.se/beslut/beslut-lakemedel/begransad-subvention/Elvanse-ingar-i-hogkostnadsskyddet-med-begransning/
[2] Socialstyrelsen, utlämnade uppgifter, 14 mars 2014, http://jannel.se/Elvanse.feb.pdf